

EY-tuomioistuimen päätökset ovat juridisesta näkökulmasta ylempiä kuin kansalliset lait.

Sen päätöksistä ei voi valittaa.

Ammattiyhdistysliike on joutunut kirjaamaan EY-tuomioistuimen päätöksistä toimintaoikeuksiensa tapp(i)olistalle ensin Viking Line-, Vaxholm- ja Rüffert-tuomiot ja nyt 19.6.2008 annetun tuomion asiassa komissio vastaan Luxemburg.

### **Ay-liike ja EU:n perusoikeuskirja**

Suomen (ja EU:n) sosialidemokraattinen ay-liike on puolustanut Lissabonin sopimuksen eli EU:n uuden perustuslain hyväksymistä vetoamalla erityisesti siihen liitettyyn perusoikeuskirjaan.

Perusoikeuskirja ei kuitenkaan anna EU-kansalaisille yhtään sellaista uutta vapautta tai oikeutta, joita heillä ei jo ole ollut kansainvälisten yleissopimusten ja julistusten perusteella. Se valmisteltiin erityisessä konventissa, joka nimenomaan ei saanut keksiä ja lisätä sopimukseen uusia oikeuksia.

Suomen ay-pomojen retoriikka Lissabonin sopimuksen puolesta on ollut köykäisellä perustalla, ja puheiden pohja on pettänyt lopullisesti mainittujen EY-tuomioistuimen päätösten myötä.

Irlannin ammattiyhdistysväen äänestettyä Lissabonin sopimuksen nurin Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (ETUC) ruotsalainen puheenjohtaja Wanja Lundby-Wedin (joka aikaisemmin kehui estoitta sopimuksen ay-myönteisyyttä) ja pääsihteeri John Monks ovat tarkistaneet kantansa. Nyt he vaativat sopimusta täydennettäväksi erityisellä sosiaalisella pöytäkirjalla.

Kun pöytäkirjat ovat laillisesti sitovia, vaatimuksen hyväksyminen merkitsisi perustuslain uutta ratifiointikierrosta.

## Palvelujen vapaus

Perustavanlaatuiset määräykset ammattiliittoja hiertävästä palvelujen vapaakaupasta on kirjattu EU:n perussopimuksen artiklaan 49. Siinä "kielletään rajoitukset, jotka koskevat muuhun valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluksia yhteisössä".

Artiklan 50 mukaan näitä palveluja, joiden maahantuontia ei saa rajoittaa, ovat erityisesti teollinen toiminta, kaupallinen toiminta, käsityöläistoiminta ja vapaiden ammattien harjoittaminen. Lähes kaikki työt mahtuvat palvelun määritelmän piiriin ja ovat EU:ssa vapaakaupassa.

Palvelun tarjoaja - yrittäjä tai työläinen - "saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa valtiossa, jossa palvelu tarjotaan, niillä edellytyksillä, jotka tämä valtio asettaa kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräysten soveltamista".

Lakitekstin alkuosan mukaan näyttäisi olevan selvää, että vieraasta maasta tarjottavaan työhön noudatetaan työntekomaan työehtoja. Loppuosa kuitenkin kumoaa alkuosan, ja laki on niin kuin EY-tuomioistuin sen tulkitsee.

## Lähetetyt työntekijät

EU:ssa lakien tulkintamonopolia käyttää EY-tuomioistuin.

Sen tulkinnoilla on alettu murentaa ns. eurooppalaista sosiaalimallia, jossa sosiaaliturva- ja työehtosopimuskäytäntö ovat jäsenmaiden kansallisessa toimivallassa.

EU:lla ei ole toimivaltaa parantaa kansalaisten sosiaalista vointia.

Sen sijaan EU:lla on toimivalta huonontaa sitä.

Se tapahtuu yhteismarkkinalainsäädännöllä, johon komissiolla on monopolivalta.

Yhteismarkkinoiden vapauden varjolla EU ottaa kantaa jäsenmaiden toimivallassa olevaan työ- ja sosiaalilainsäädäntöön, ja EY-tuomioistuimen päätöksillä sille lisätään toimivaltaa ilman että jäsenmaat sitä sille tarkoituksellisesti luovuttavat.

Näissä merkeissä komissio haastoi Luxemburgin EY-oikeuteen väittäen, että maan lainsäädäntö on ristiriidassa perussopimuksen artikloissa 49 ja 50 säädetyn palvelujen tarjonnan vapauden kanssa sekä ja rikkoo ns. lähetetyistä työntekijöistä hyväksyttyä direktiiviä.

Lähetettyjä työntekijöitä ovat ne, jotka tulevat yhdestä EU-maasta toiseen EU-maahan tekemään tilapäisesti työtä edellä mainittuina palveluina.

EY-tuomioistuin ajaa päätöksillään voimaan periaatetta, että heihin noudatetaan lähettävän maan lakeja ja työehtoja.

Se on ristiriidassa suuren julkisuuden saattelemana hyväksytyn palvelujen vapaakauppadirektiivin (eli ns. Bolkestein-direktiivin) kanssa. Kun europarlamentti äänesti siihen monia työn polkumyynnin rajoituksia, luultiin, että pahimmat pelot halpatyövoiman käytöstä kansallisten työehtojen polkemiseen oli torjuttu.

EY-tuomioistuimen päätöksissä kuitenkin todetaan, että lähetettyjen työntekijöiden direktiivillä - puhumattakaan sopimusartikloista 49 ja 50 - on aina etusija mainittuun europarlamentin hyväksymään direktiiviin nähden.

## **Komissio vastaan Luxemburg**

Kanteessaan suurherttuakuntaa vastaan komissio väitti, että jäsenvaltiolla ei ole vapautta yksipuolisesti vaatia ulkomaisia palvelujen tarjoajia noudattamaan kaikkia työntekomaan työoikeuden pakottavia säännöksiä.

Komissio väitti, että Luxemburg ei voi vaatia lähetetyiltä työntekijöiltä kirjallisia työ sopimuksia tai vastaavia asiakirjoja.

Komissio totesi, että lähetettyjen työntekijöiden direktiivin noudattamisen valvonta kuuluu lähettävän maan eikä työntekomaan viranomaisille. Niin ollen oli sen mielestä EU-laiton se Luxemburgin laki, jonka mukaan työntekijää koskevat

asiakirjat oli toimitettava maassa asuvan valtuutetun haltuun (viranomaisten tarkastamistoiminnan helpottamiseksi). EU-laitonta on, että vaaditaan soveltamaan lähettyihin työntekijöihin samoja lakeja kuin maan omiin työntekijöihin.

Komissio väitti, että EU-laiton on se luxemburgilainen käytäntö, jonka mukaan myös lähetettyjen työntekijöiden palkkoja vaaditaan korotettavaksi sen automatiikan mukaan, jolla luxemburgilaisten palkkoja korotetaan vastaamaan elinkustannusindeksin nousua. Luxemburgin kanta oli, että samojen etuisuuksien vaatiminen lähetetyille työntekijöille perustui ns. kansallisen yleisen järjestyksen ja sosiaalisen rauhan ylläpitämiseen sekä kaikkien työntekijöiden yhtäläiseen suojeluun.

Komission mukaan jäsenvaltiolla ei ole oikeutta itse määritellä, mikä on yleinen järjestys.

Komissio väitti, että työntekomaa ei voi velvoittaa työntekijöitä lähettäviä yrityksiä noudattamaan osa-aikatyötä ja määräaikaisia työsopimuksia koskevaa kansallista lainsäädäntöä.

## **Murskatuomio työn polkumyynnin hyväksi**

EY-tuomioistuin hyväksyi kaikki komission väitteet, ja Luxemburgin suurherttuakunnan työlainsäädäntö mene monelta osin uusiksi.

Se jatkoi aloittamallaan linjalla. Suomen Viking Line-tuomio rajoittaa ay-liikkeen työtaisteluoikeutta. Ruotsin Vaxholm-tuomio pakottaa maan uusimaan koko työehtosopimusjärjestelmänsä. Saksan Rüffer-tuomio estää julkista valtaa asettamasta julkisissa tarjouskilpailussa ehtoa, jonka mukaan on noudatettava käytössä olevia työehtosopimuksia.

Luxemburgin tapauksessa kävi selväksi, että EU:ssa vaaditaan vain työntekomaan lakien ja työehtosopimusten minimisäännösten noudattamista:

”Vaikka vakiintuneessa oikeuskäytännössä onkin todettu, että yhteisön

oikeuden vastaista ei ole, että jäsenvaltiot ulottavat lainsäädäntönsä tai työmarkkinaosapuolten tekemät työehtosopimukset koskemaan kaikkia alueellaan palkkatyötä eli myös tilapäistyötä tekeviä henkilöitä siitä riippumatta, mihin jäsenvaltioon työnantaja on sijoittautunut, tämän mahdollisuuden käyttämisen edellytyksenä on kuitenkin se, että kyseiset työntekijät, jotka työskentelevät tilapäisesti vastaanottavassa jäsenvaltiossa, eivät jo saa samaa tai olennaisesti samanlaista suojaa niiden velvollisuuksien nojalla, jotka heidän työnantajalleen on sen sijoittautumisjäsenvaltiossa jo asetettu.”

Vierastyöläisiin voidaan siis soveltaa lähettävän maan työehtoja, joiden noudattamisen valvonta on lähettävän maan - eikä työntekomaan viranomaisten - tehtävä.

Se tekee mahdolliseksi vieraan pätikätyön polkumyynnin Suomessa. Viranomaisilla ei ole käytännön mahdollisuuksia valvoa harmaan halpatyövoiman käyttöä telakoilla, Olkiluodossa ja muissa rakennustöissä.

Ay-liike ei enää voi kauan katsella vaitonaisena asemiensa murenemista. Sillä on puolustettavanaan miljoonien työläisten edut elinolojensa turvaamisessa.